

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 28-07-2020 r.

Adam Bodnar

VII.7037.45.2020.AT

**Pan
Dariusz Piontkowski
Minister Edukacji Narodowej**

ePUAP

Szanowny Panie Ministrze,

w nawiązaniu do treści pisma z dnia 29 czerwca 2020 r. (znak: DKO-WOK.4031.25.2020.AAK) uprzejmie dziękuję za udzielenie informacji o działaniach podejmowanych przez Ministerstwo Edukacji Narodowej w odpowiedzi na apele o zapewnienie pełnego udziału dzieci i młodzieży w zdalnym nauczaniu. Uprzejmie informuję, że Rzecznik Praw Obywatelskich zapoznał się również z „Raportem Ministra Edukacji Narodowej. Zapewnienie funkcjonowania jednostek systemu oświaty w okresie epidemii COVID-19” z czerwca 2020 r.¹

Pragnę wyjaśnić, że **kolejne wystąpienie w tej sprawie wynika z otrzymywanych sygnałów o niewystarczającym wsparciu, jakie otrzymywali dyrektorzy szkół, nauczyciele, uczniowie i ich rodzice podczas organizacji zdalnego nauczania.** Część obserwatorów wyraża także opinię, że podczas epidemii jeszcze bardziej wyraźne stały się niedoskonałości obecnego systemu oświaty: problemy z komunikacją społeczną, niedostosowanie podstaw programowych i metod nauczania do wyzwań współczesności, zbyt mały nacisk na kompetencje kluczowe. Obawiam się, że zapewnienia Pana Ministra, iż „w zdecydowanej większości szkół nauka na odległość przebiegała sprawnie i bez większych problemów”², nie znajdują potwierdzenia w relacjach płynących ze szkół i innych placówek oświatowych. Teza zawarta w raporcie MEN („Stworzyliśmy elastyczny system kształcenia na odległość dostosowany do potrzeb prawie 5 mln uczniów z ok. 24,5 tys. szkół”) jest kwestionowana przez wiele osób współtworzących system, zmuszonych do korzystania z prywatnego sprzętu oraz polegania na własnych umiejętnościach i zdolności

¹ <https://www.gov.pl/web/edukacja/raport-ministra-edukacji-narodowej-na-temat-funkcjonowania-szkol-i-placowek-oswiatowych-w-okresie-covid-19>

² List Ministra Edukacji Narodowej na zakończenie zajęć dydaktyczno-wychowawczych z 24.06.2020 r., <https://www.gov.pl/web/edukacja/list-ministra-edukacji-narodowej-na-zakonczenie-zajec-dydaktyczno-wychowawczych2>, (dostęp w dniu 21.07.2020)

do przystosowania się do nowych warunków. Problemy z realizacją prawa do nauki zostały omówione szeroko w moich poprzednich wystąpieniach; nie zapewniono również wystarczającej ochrony dla nauczycieli korzystających z różnych narzędzi cyfrowych. **Dlatego też uważam, że konieczna jest głęboka refleksja nad popełnionymi błędami i niedostatkami stworzonego systemu.** Zdaję sobie sprawę, że dla wszystkich zaangażowanych osób była to sytuacja zupełnie nieoczekiwana i wymagająca korekty wielu założeń dotyczących edukacji. Warto jednak zrobić wszystko, aby przed nadchodzącym rokiem szkolnym rekomendacje płynące z analizy przebiegu nauki w trudnym okresie marzec-czerwiec 2020 r. zostały wykorzystane jak najlepiej dla poprawy stanu polskiej oświaty.

W podsumowaniu raportu MEN przedstawiono wnioski dotyczące dalszych działań na rzecz rozwijania kompetencji cyfrowych uczniów, nauczycieli, kadry zarządzającej oraz położenia większego nacisku na cyfryzację całego procesu kształcenia. Wśród najważniejszych działań w tym obszarze znalazły się: rozwijanie kompetencji cyfrowych i informatycznych nauczycieli i uczniów, rozwijanie Zintegrowanej Platformy Edukacyjnej www.epodreczniki.pl, poszerzanie bazy publicznych, powszechnie dostępnych i sprawdzonych e-zasobów i narzędzi edukacyjnych, wspieranie organów prowadzących w doposażaniu szkół w sprzęt niezbędny do realizacji procesu kształcenia³. Podzielam przekonanie, że elementy edukacji cyfrowej mogą stanowić cenne uzupełnienie tradycyjnego modelu. Nie powinny być jednakże wynikiem zbytnej improwizacji lub też opierać się na błędnym założeniu, że tradycyjne lekcje mogą zostać z dnia na dzień przeniesione do Internetu lub telewizji. Wydaje się także, że przedstawione wnioski nie wyczerpują wszystkich problemów, z jakimi zmierzyły się szkoły w ostatnim czasie.

Z wypowiedzi rządzących wynika, że w nadchodzącym roku szkolnym celem jest powrót dzieci i młodzieży do szkół w normalnym trybie⁴. Jak informuje Ministerstwo Edukacji Narodowej, prowadzone są przygotowania do stacjonarnej pracy szkół i placówek oświatowych. Jednocześnie trwają prace nad udoskonaleniem narzędzi on-line do nauki zdalnej po to, by nauczyciele i dyrektorzy mogli z nich korzystać jako uzupełnienie tradycyjnych metod pracy⁵. Informacje udzielane przez epidemiologów świadczą o tym, że podczas jesieni należy spodziewać się dalszego rozwoju epidemii, w związku z czym wśród pedagogów toczy się dyskusja na temat pomysłu szkoły hybrydowej i rozmaitych rozwiązań stosowanych w innych państwach. Pojawiają się również doniesienia, że MEN rozważa powierzenie decyzji, czy szkoła ma pracować zdalnie czy stacjonarnie, dyrektorom szkół,

³ Komunikat MEN z 26.06.2020, <https://www.gov.pl/web/edukacja/raport-ministra-edukacji-narodowej-na-temat-funkcjonowania-szkol-i-placowek-oswiatowych-w-okresie-covid-19> (dostęp w dniu 21.07.2020)

⁴ Wypowiedź Pana Premiera Mateusza Morawieckiego w programie „Rozmowy Dnia” na antenie Radia Łódź w dniu 25.06.2020, <https://www.radiolodz.pl/posts/62175-mateusz-morawiecki-radio-lodz>, (dostęp w dniu 21.07.2020)

⁵ „Szkoły wrócą od września do normalnej pracy? Jest komentarz MEN”, 23.06.2020, <https://edukacja.dziennik.pl/aktualnosci/artykuly/7754796,men-szkoly-koronawirus-nauka-uczniowie-nauczyciele.html>, (dostęp w dniu 21.07.2020)

co nałożyłoby na nich ciężar indywidualnej odpowiedzialności. Odpowiedzi będzie wymagało pytanie, w jaki sposób zorganizować pracę szkół w reżimie sanitarnym, jeśli zajdzie potrzeba zachowania większego dystansu między uczniami i ograniczenia liczebności oddziałów.

Z uwagi na wątpliwości przedstawione powyżej, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o *Rzeczniku Praw Obywatelskich* (Dz. U. z 2020 r. poz. 627), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o udzielenie informacji na temat postępu prac nad wdrożeniem wniosków zawartych w raporcie MEN. W szczególności apeluję o rzetelną analizę procesów, które nie przebiegły prawidłowo. Będę również wdzięczny za przekazanie w stosownym czasie informacji o rozwiązaniach zaplanowanych na rok szkolny 2020/2021.

Z wyrazami szacunku

Adam Bodnar

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/